Fullmäktigemotion av Vänsterförbundets fullmäktigegrupp i Kyrkslätt

Bekämpning av arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel i kommunens upphandlingar och underleverantörskedjor

I Finland arbetar utländska arbetare i situationer där arbetet och levnadsförhållandena uppfyller kännetecken för modernt slaveri. Arbetarna kan komma till Finland skuldsatta eftersom de har varit tvungna att betala höga förmedlingsavgifter för att få jobb. Exploateringen kan ta sig uttryck i återkrav av löner, oskäliga arbetstider, svaga logi- och arbetsförhållanden och rädsla att förlora sin utkomst eller vistelserätt. Företeelsen har identifierats inom flera branscher, såsom byggnadsbranschen, städbranschen, restaurangbranschen, omsorgsbranschen, jordbruket och plattformsekonomin.

Arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel är allvarliga brott mot mänskliga rättigheter. De förvränger också konkurrensen. Företag som utnyttjar exploatering kan erbjuda entreprenader till underpris och tränga undan ärliga företag. När en sådan prissättning börjar verka normal anpassar sig systemet och ansvaret fördunklas i underleverantörskedjorna. Till sist blir arbetaren i svagaste ställning utan skydd.

Statliga myndigheter har ett centralt ansvar för bekämpning av företeelsen, och deras resurser och behörigheter ska stärkas. Samtidigt spelar kommunerna och välfärdsområdena en betydande roll eftersom de är stora beställare. Kommunen upphandlar och konkurrensutsätter städning, kosthållstjänster, transporter, byggande och omsorg, och ofta är omfattande underleverantörskedjor inblandade i dessa. Om priset får för mycket vikt i upphandlingarna och övervakningen under avtalsperioden blir svag kan kommunens verksamhet även oavsiktligt upprätthålla risker för exploatering

Vänsterförbundets fullmäktigegrupp föreslår att Kyrkslätts kommun utarbetar och inför klara och bindande verksamhetssätt för att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel i kommunens upphandlingar och avtal. Målet är att säkerställa att kommunens medel inte används för att köpa tjänster eller entreprenader från kedjor där arbetare exploateras.

Vi föreslår att kommunen

1. utarbetar förpliktande inskrivningar i upphandlingsanvisningarna för att förebygga arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel och fastställer praxis för övervakning av verkställandet av dessa
2. förutsätter att kollektivavtalen och de centrala förpliktelserna som gäller arbetsliv iakttas i hela upphandlingskedjan, även i underleveransen
3. kräver genomskinlighet av underleveransen: beställaren ska ha uppgifter om underleverantörerna och kedjans struktur, och ändringar i kedjan ska anmälas
4. utreder om det är motiverat att begränsa underleverantörskedjornas längd i upphandlingar där risken för exploatering är förhöjd
5. stärker övervakningen och kontrollerna under avtalsperioden, inte bara under konkurrensutsättningen, samt fastställer tydliga påföljder för förseelser, såsom avtalsviten och hävning av avtal
6. bygger en verksamhetsmodell där kommunens personal och entreprenadarbetarna har ett tryggt sätt att anmäla misstänkta oegentligheter och där upplysningen leder till åtgärder
7. aktivt samarbetar med myndigheterna för att förebygga oegentligheter och leda offren till hjälp

Kyrkslätts kommun måste kunna kräva mera. Underpris och brådska får inte gå före människovärdet. Vi alla i Kyrkslätt måste göra vårt bästa för att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel, även i våra egna upphandlingar.

Kyrkslätt 2.2.2026

Underskrifter

Minna Enqvist